

Náležitý dohled nad nezletilými v občanském právu

Abstrakt

Předkládaná práce se zabývá civilní deliktní odpovědností v právním řádu České republiky, a to konkrétně případy, kdy osoby dohlízející zanedbají náležitý dohled nad nezletilými. Práce vychází z relevantních ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Z tohoto zákona dovozuje, kdy je potřeba dohlížet nad nezletilými. Práce shrnuje, že režim civilní deliktní odpovědnosti osoby dohlízející může nastoupit v případech, kdy nezletilý vystupuje jak jako škůdce, tak jako poškozený. Vedle občanského zákoníku práce reflektuje i příslušná ustanovení Listiny základních práv a svobod a Úmluvy o právech dítěte. V práci jsou představeny také další relevantní právní předpisy, zejména z oblasti práva správního.

Těžiště práce spočívá v analýze rozhodnutí soudů v České republice, které se již v minulosti opakovaně zabývaly případy zanedbání náležitého dohledu nad nezletilými. Systematickou metodou jsou tříděna jednotlivá hodnotící kritéria zanedbání náležitého dohledu nad nezletilými. Práce specifikuje neostrý pojem náležitého dohledu tak, že by mělo jít o provádění dohledu náležitým způsobem; při uznávání individuality a zájmů osoby, nad níž je vykonáván; s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti a s ohledem na vztah osoby dohlízející a dohlížené. Těmto dílčím kritériím je následně věnována pozornost, a to zejména ve vztahu k případům, které byly již v minulosti soudy projednávány nebo u kterých lze založení civilní deliktní odpovědnosti očekávat.

Dále práce dochází k závěru, že standard náležitého dohledu se v posledních 100 letech zpříšňoval a na osoby dohlízející byly plynutím času kladeny vyšší požadavky. V roce 2015 však vydal Ústavní soud ČR významný nález, který podtrhuje význam ústavním pořádkem chráněných práv dětí a jejich rodičů. Celou práci prostupují dopady jednotlivých výchovných stylů na psychický vývoj nezletilých. Přílišná přísnost v hodnocení náležitosti dohledu by mohla vést osoby dohlízející, aby nad nezletilými dohlíželi tzv. hyperprotektivně. Takový způsob dohledu by však mohl mít v dlouhodobém horizontu negativní dopady na vývoj nezletilých. Práce dochází k závěru, že soudy by při rozhodování v těchto věcech měly brát ve větší zřetel také jiná hodnotící kritéria než pouhý bezprostřední dozor a více zkoumat, zda by případným rozsudkem o náhradě škody nebyla zasažena ústavním pořádkem chráněná práva dětí.

Klíčová slova: standard náležitého dohledu, nezletilý jako škůdce, nezletilý jako poškozený